

Här är miljöboven du inte visste om

MILJÖ En bomullskasse måste användas flera tusen gånger för att komma ned i samma miljö- och klimatkostnad som en vanlig plastpåse innebär.

Den lite "finare" kassen av ekologisk bomull är värst av dem alla.

Johan Nilsson/TT

2019-05-25

Vilken matkasse bör den miljömedvetna konsumenten välja: en bärkasse av bomull, helst ekologisk, papper – eller vanlig plastpåse tillverkad av fossil råolja?

Spontant röstar nog många på den ekologiska bomullskassen, eftersom den kan återanvändas flera gånger. Dessutom har bomullen tagits fram på ett hållbart, "ekologiskt", vis.

Så är dock inte fallet. Det visar en jämförelse mellan de olika alternativen utförd av Naturstyrelsen, Danmarks motsvarighet till Naturvårdsverket, och som tidningen Råd & Rön uppmärksammat.

Det visar sig nämligen att lägst påverkan har den vanliga plastpåsen som du köper i kassen. Det förutsätter att den återanvänds som soppåse och därefter bränns, vilket är ett vanligt tillvägagångssätt, åtminstone i Sverige.

De danska forskarna jämförde olika kassar och påsar i 15 olika kategorier, däribland giftighet, vattenåtgång, klimatpåverkan (koldioxidavtryck) och ozonpåverkan.

Rapporten, som publicerades förra året, visar att en tygkasse i ekologisk bomull behövde bära hem matvaror fler än 20 000 gånger för att komma ner i samma miljö- och klimatpåverkan som en vanlig plastpåse. Det innebär att du använda den fem gånger i veckan i 77 år, enligt Råd & Rön, för att det ska motsvara en plastkasse. Motsvarande siffra för en tygkasse i vanlig bomull var 7 100 gånger.

De stora skillnaderna förklaras bland annat av vilken råvara som används. Vid tillverkning av plastpåsar är råvaran visserligen råolja, som frigör koldioxid, men att odla fram tygkassens bomull är å andra sidan extremt vattenkrävande.

För att ta fram ett enda kilo bomull i ett land med torrt klimat, som Indien, behövs 22 000 kilo vatten. Därutöver används också bekämpningsmedel och gödsel. Den extraordinärt höga siffran för den ekologiska tygkassen beror på att den ekologiska odlingen är så mycket mindre effektiv än den konventionella.

Det har gjorts liknande jämförelser tidigare. Siffrorna i den danska undersökningen hamnar högre än dessa. Det förklaras med att man i den danska studien också vägt in hur lustgas från det gödsel som används i bomullsodling påverkar ozonlagret.

Om man endast tittar på kategorin klimatpåverkan behöver en ekologisk kasse användas 149 gånger, medan en påse i vanlig bomull behöver användas 52 gånger, för att bli likvärdig en plastpåse.

Därmed inte sagt att plastpåsar under alla betingelser är bättre än tygkassar. För till skillnad från plastpåsar är tygkassen biologiskt nedbrytbar. Så om påsen/kassen hamnar i naturen är det en annan femma, eftersom det tar många decennier innan en vanlig plastpåse brutits ner och i så fall vinner alltså tygkassen, en aspekt som inte har vägts in i den danska undersökningen.

TT: Så hur ska man tänka?

Jag brukar alltid säga att man ska ta den påse man har hemma. För i de här studierna beror det på vilken miljöpåverkan man tittar på och tycker är viktigast. Om man ser till markanvändning vinner plastpåsen, men om man tittar på koldioxidutsläppen vinner papperspåsen, säger Åsa Stenmarck, avfalls- och resursexpert på IVL Svenska miljöinstitutet.

TT: Men ingen bomullskasse?

Det går åt extremt mycket vatten och kemikalier vid bomullstillverkning, vilket inte är så bra.

Biologiskt nedbrytbara plastpåsar är inte heller något bra alternativ, eftersom de inte är så nedbrytbara som man kan tro.

De är nedbrytbara, men bara i en speciell industriell process som kräver en viss värme och viss tid. De bryts inte ner i haven eller naturen, vilket skapar förvirring.

Om man trots allt vill välja en återanvändningsbar matkasse förslår Åsa Stenmarck i stället en tunn nylonkasse och att använda plastpåsar på rulle som soppåsar, eftersom de är gjorda av tunnare plast.

Eller om man redan har en bomullskasse hemma, säger hon.